



Smittkällan



Aktuell information från Smittskyddsenheten Kronoberg– Nr 4/2026

Innehåll:

- Pneumokockvaccination – ikappvaccination till de över 65 år
- Vaccin mot vattkoppor – barnvaccinationsprogrammet och ikappvaccination
- Utökad egenprovtagning klamydia och gonorré
- Anmälningssplikt vattkoppor och RS-virusinfektion
- Säsongsvaccination

Pneumokockvaccination

Folkhälsomyndigheten har sedan 90-talet rekommenderat pneumokockvaccin till riskgrupper. I Region Kronoberg har vaccination mot pneumokocker länge varit avgiftsfritt för riskgrupper och till de som är 65 år och äldre. Sedan slutet av 2022 ingår vaccination mot pneumokocker även i ett särskilt nationellt vaccinationsprogram för riskgrupper. Det särskilda vaccinationsprogrammet har omfattat individer det år de fyller 75 år samt personer med medicinska riskfaktorer. Nytt är nu att åldersgränsen i programmet sänks från 75 år till det år individen fyller 65 år.

Enligt Folkhälsomyndighetens rekommendationer har flertalet riskgrupper fram tills januari 2026 erbjudits polysakaridvaccin (Pneumovax®). På senare år har utvecklingen av de mer robusta konjugerade pneumokockvaccinen gått snabbt och numera rekommenderar Folkhälsomyndigheten istället dessa till samtliga riskgrupper.

I och med de två ändringarna, dels att konjugatvaccin rekommenderas och dels att åldersgränsen sänkts till 65 år, beslutade regeringen om en ikappvaccination där alla från 65 år skall erbjudas konjugatvaccin.

Staten och Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) har ingått en överenskommelse som reglerar den ekonomiska omfattningen samt ansvar och åtaganden för staten respektive regionerna.

Överenskommelsen innebär att regionerna från och med hösten 2026 ska erbjuda avgiftsfri vaccination mot pneumokocker till personer över 65 år som ännu inte vaccinerats enligt gällande rekommendationer. Målsättningen är att samtliga berörda personer ska ha erbjudits vaccination senast den 31 augusti 2029.

[Överenskommelse Ikappvaccination Pneumokocker | SKR](#)

Arbetet med att implementera överenskommelsen regionalt i Kronoberg pågår. I samband med höstens säsongsvaccination kommer de som exempelvis enbart rekommenderas influensavaccin att med fördel kunna ta vaccin mot pneumokocker samtidigt. Under hösten är det Prevenar20® som är upphandlat.

Vaccin mot vattkoppor

Vaccination mot vattkoppor införs i barnvaccinationsprogrammet 1 januari 2027. Det är barn födda från och med den 1 juli 2025 som omfattas av programvaccinationen. De kommer att erbjudas en första dos vid 18 månaders ålder och den andra dosen i årskurs 1-2 i skolan. Vaccin mot vattkoppor kommer ges samtidigt som MMR, initialt är ett monovalent vaccin upphandlat så det kommer bli två stick.

SKR och staten har ingått en överenskommelse om ikappvaccination av barn som inte omfattas av barnvaccinationsprogrammet och som inte har haft vattkoppor eller är vaccinerade sedan tidigare.

[Överenskommelse Ikappvaccination vattkoppor | SKR](#)

Ikappvaccinationen som omfattar barn födda före 1 juli 2025 startar den 1 mars 2027. Ersättningen till kommuner och regioner baseras på att vaccinet ges i samband med att det ges andra vaccin inom barnhälsovården respektive elevhälsan. I praktiken innebär detta att det är barn från 5 års ålder som kommer erbjudas vaccin. Socialstyrelsen arbetar med att uppdatera HSLF-FS 2018:43 om behörighet för sjuksköterskor att kunna ordinära vaccin så att även vaccin mot vattkoppor omfattas.

I Kronoberg startades en arbetsgrupp bestående av representanter från Samordningsenheten, Smittskyddsenheten, Barnhälsovården och Växjö kommun redan före sommaren. Arbetet syftar till att ta fram lokala riktlinjer/rutiner samt gemensam kommunikation och utbildning. Möjligheten att kunna erbjuda vaccin före 5 års ålder undersöks också, men beror på vaccintillgången nationellt och hur andra regioner kommer att göra så att vården blir så jämlik som möjligt.

Utökad egenprovtagning klamydia och gonorré

Förste september uppdaterades Region Kronobergs egenprovtagning för klamydia och gonorré. Nu erbjuds så kallad QR-baserad egenprovtagning vilket innebär att vårdpersonal inte behöver göra någon beställning i journalsystemet utan individen själv skannar en QR-kod som medföljer provtagningspåsen. Det krävs e-legitimation för att göra en beställning, de som inte har det kan kontakta vården för testning. Beställning av egenprovtagning görs på 1177.se där även svar på analyserna kan ses. Det kommer även vara möjligt att hämta provtagningspåsar på vårdcentraler, hos skolsköterskor på bland annat gymnasieskolor och vissa mottagningar. Möjligheten att provtas inom vården finns också kvar:

[Klamydia- och gonorréprovtagning i Kronoberg - 1177](#)

Ytterligare en nyhet är att det i varje provtagningspåse kommer finnas tre provtagningspinnar/rör. Detta möjliggör provtagning även från svalg och rektum utöver från urin/vagina som tidigare varit enda alternativet vid egenprovtagning. Individen väljer själv hur många provtagningsrör som skickas in.

Anmälningssplikt vattkoppor och RS-virusinfektion

Från och med 1 november 2026 införs anmälningssplikt för vattkoppor och RS-virusinfektion. För RSV är det enbart laboratoriet som skall anmäla. Gällande vattkoppor så skall dels laboratoriet anmäla fynd av varicella-zostervirus hos individer under 30 år, dels skall behandlande läkare anmäla fall av vattkoppor oavsett ålder vid klinisk diagnos. En kliniskt ställd diagnos behöver inte bekräftas med provtagning. Folkhälsomyndigheten har förtydligat att det bara är läkare som ska göra anmälan när vattkoppor diagnosticeras. Diagnosen kan ställas vid fysiskt eller digitalt besök.

[Information om anmälningssplikt för vattkoppor och RS-virusinfektion — Folkhälsomyndigheten](#)

Anmälningssplikten innebär en bättre möjlighet att övervaka och följa upp sjukdomarna i Sverige. Det blir också enklare att utvärdera effekterna av införandet av vaccination och ikappvaccination mot vattkoppor inom barnvaccinationsprogrammet.

Säsongsvaccination

Årets vaccination mot influensa och covid-19 startar vecka 45 den 2 november. Även vaccination mot pneumokockinfektion kommer erbjudas enligt ovan. Mer information kommer via våra vaccinsamordnare och kommer även finnas på vår hemsida, samt kommer även gås igenom på informationseftermiddagarna för vårdpersonal den 15 och 21 oktober. Det går fortfarande att anmäla sig till den digitala genomgången. [sasongsvaccination-2026-inbjudan.pdf](#)

Trevlig höst önskar vi på Smittskyddsenheten!

Smittskyddsenheten i Kronoberg

Smittskyddsläkare: Christian Blomkvist

Bitr. smittskyddsläkare: Hampus Hjorton

Smittskyddssjuksköterska: Cecilia Eriksson

Smittskyddssjuksköterska: Jennifer Fältbacke

Tel: 0470-58 82 78

E-post: smittskyddet@kronoberg.se